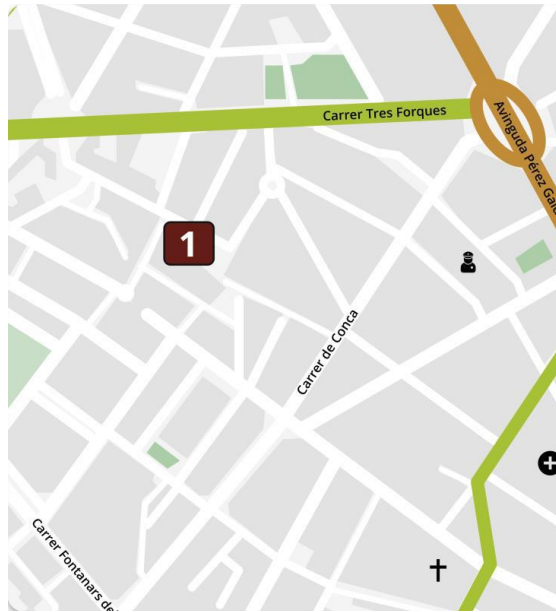
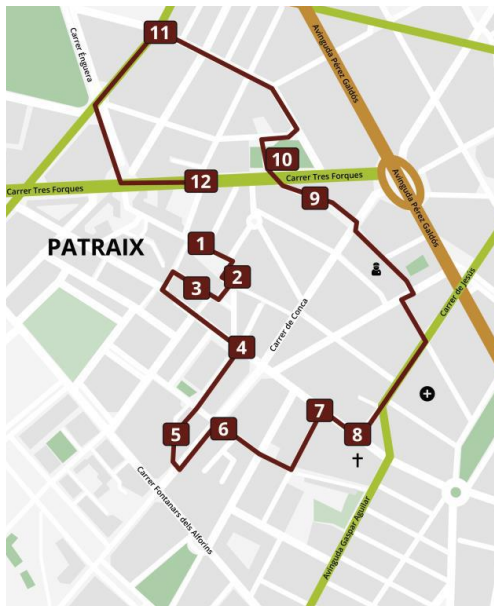

1. Plaça de Patraix

En el Llibre del Repartiment es mencionen les alqueries de *Petraer*, antecedent de Patraix, que el rei Jaume I donà al seu escrivà Guillem Escrivà per la seua ajuda en la conquesta de València.

En esta etapa cristiana es configurarà l'espai públic de la plaça Major en la seua forma triangular que es manté en l'actualitat. El senyoriu de Patraix passà dels Escrivà a la Corona en 1567 i posteriorment va ser venut al marquès d'Elx, el qual al seu torn el vengué al marquès de Cruïlles, els descendents del qual obtingueren el títol de baró de Patraix, després d'haver elevat el rei Carles III el rang nobiliari de Patraix de senyoriu a baronia. Estos títols donen nom a sengles carrers del barri.

En el costat est de la plaça, el Baró construí un sumptuós palau, hui desaparegut. Per la seua porta principal s'accedia a un pati, i a la seua esquerra hi havia una porta d'estil gòtic amb columnes i capitells que conduïa a l'estable.

Una escala de pedra pujaba al pis principal on es trobaven diferents habitacions.

El saló principal estava decorat amb taulells dels segles XV o XVI. El palau, que va ser habilitat conjunturalment com a hospital per a acollir-hi els malalts de la pesta de 1647, deixà d'estar habitat a principis del segle XX. A mitjan segle, a causa del seu estat ruïnós, fou derrocat i en el seu solar es construí un edifici d'habitatges.

Després de l'abolició dels senyorius (1811) i la promulgació de la Constitució en les Corts de Cadis (1812), que donava l'opció de formar-se ajuntaments constitucionals en cada lloc, vila o ciutat, Patraix es declarà municipi

independent, fins a l'any 1870 en què sol·licità de nou annexionar-se a la ciutat de València. Durant el segle XIX, tingué al voltant de 500 habitants.

La plaça Major, anomenada de la Constitució en esta etapa, co organitzatiu i d'oci del lloc. Al mig hi havia un pou per a ús dels veïns, al càrrec del qual hi havia una persona per a netejar-lo. Dels edificis tradicionals que una vegada envoltaren la plaça de Patraix en totes les seues fronteres, hui només es conserven els del costat sud.

La peculiar situació de la plaça de Patraix, situada per davall del nivell dels camps circumdants, sempre va crear problemes per a les cases en ella situades.

De fet, en algunes cases antigues de la plaça, cal baixar alguns escalons per a accedir a aquestes.

S'addueix que prop de la plaça hi havia una fàbrica de rajoles (rajoles) que va aprofitar la terra d'aquesta, però no s'ha pogut comprovar la veracitat d'aquestes afirmacions.

En el número 8 va estar situada la seu política del Partit Republicà Radical que es va establir en Patraix. Posteriorment, es va situar en aquest edifici l'Escola Nacional, coneguda com "els cagons".

Entre ells destaca el del número 12 per la seua història: va ser la seu de l'Ajuntament mentre Patraix constituí un municipi independent. Una vegada que Patraix tornà a ser part de la ciutat de València, acabaria allotjant el Casino Republicà Radical Autònom, un dels nombrosos casinos blasquistes de la ciutat. L'escriptor i polític Vicent Blasco Ibáñez assistí a la junta extraordinària que se celebrà el 13 de març de 1903, i arengà des del seu balcó una multitud de veïns que s'havia reunit en la plaça. Més recentment ha sigut seu de l'Associació de Veïns de Patraix, i la Casa de l'Uruguai a València.

Una de les fonts més importants de la cultura tradicional és el cant d'estil valencià, que sovint vist les seues melodies d'antigues estrofes, obra de poetes populars. Dolores Campos, patraixera de soca-rel i cantant del barri, entona una letrilla d'origen desconegut que parla a la perfecció dels encants de l'antic poble.

*"Cavallers, soc de Patraix, d'aquesta terra llevantina.
Port l'aroma i la grana del clavell i rosa fina, que és la millor flor d'Espanya."*

Informació general

Adreça: Plaça de Patraix.

Accessibilitat

Accés: plaça accessible per mitjà de rebaixos i sense escalons.

Aparcament: plaça reservada per a PMR pròxima situada en l'encreuament del carrer de Torís i la plaça de Patraix amb itinerari accessible fins a la plaça, amb senyalització horitzontal i vertical.